

การศึกษาเปรียบเทียบสำนวนจีนกับสำนวนไทยที่มีคำบอกอวัยวะ “ตา”

นางสาว วรณิดา ถึงแสง

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาดตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาภาษาจีน ภาควิชาภาษาตะวันออก

คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2545

ISBN 974-17-1223-5

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A COMPARATIVE STUDY OF CHINESE AND THAI IDIOMATIC EXPRESSIONS

CONTAINING THE WORD “ EYES ”

MS. WANNIDA THUNGSANG

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Arts in Chinese

Department of Language Faculty of Arts

Chulalongkorn University

Academic Year 2002

ISBN 974-17-1223-5

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การศึกษาเปรียบเทียบสำนวนจีนกับสำนวนไทยที่มีคำบอกอวัยวะ “ตา”
โดย นางสาววรรณิศา ถึงแสง
สาขาวิชา ภาษาจีน
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.ประพิณ มโนมัยวิบูลย์

คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

.....*ประพิณ มโนมัยวิบูลย์*.....คณบดีคณะอักษรศาสตร์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ม.ร.ว.กัลยา ดิงศกัทธิ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....*กาญจนา ทรายทอง*.....ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์ หยาง เทียนเกอ)

.....*ประพิณ มโนมัยวิบูลย์*.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.ประพิณ มโนมัยวิบูลย์)

.....*กอบกิจ ธรรมเจริญกิจ*.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ก่อศักดิ์ ธรรมเจริญกิจ)

.....*พัชณี ตั้งยืนยง*.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พัชณี ตั้งยืนยง)

วรรณคดี ถึงแสง : การศึกษาเปรียบเทียบสำนวนจีนกับสำนวนไทยที่มีคำบอกอวัยวะ “ตา”.

(A COMPARATIVE STUDY OF CHINESE AND THAI IDIOMATIC EXPRESSIONS CONTAINING THE WORD “EYES ”) อ. ที่ปรึกษา : รศ.ดร.ประพิณ มโนชัยวิบูลย์, 195 หน้า. ISBN 974-17-1223-5

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาเปรียบเทียบสำนวนจีนที่มีคำบอกอวัยวะ “ตา” กับสำนวนไทย และเพื่อวิเคราะห์ให้เห็นถึงลักษณะที่เหมือนกันและแตกต่างกันของสำนวนที่มีคำบอกอวัยวะ “ตา” ในภาษาทั้งสอง

ผลการวิจัยพบว่า ลักษณะรูปแบบทั่วไปของสำนวนที่มีคำบอกอวัยวะ “ตา” ในภาษาจีนและภาษาไทย มีทั้งที่เหมือนกันและแตกต่างกันในด้านการใช้คำบอกอวัยวะคำเดียวในสำนวน และการใช้คำบอกอวัยวะสองคำในสำนวน ความหมายของคำบอกอวัยวะ “ตา” ในสำนวนจีนและสำนวนไทยที่มีความหมายทั้งโดยตรง และโดยนัย ผลจากการเปรียบเทียบความหมายของสำนวนที่มีคำบอกอวัยวะ “ตา” ในภาษาจีนกับสำนวนที่มีคำบอกอวัยวะ “ตา” ในภาษาไทยสรุปได้เป็น 3 ประเภท คือ สำนวนจีนและสำนวนไทยที่มีความหมายเหมือนหรือคล้ายคลึงกัน และใช้คำบอกอวัยวะ “ตา” เหมือนกัน สำนวนจีนและสำนวนไทยที่มีความหมายเหมือนหรือคล้ายคลึงกัน แต่สำนวนไทยใช้คำบอกอวัยวะชนิดอื่น และสำนวนจีนและสำนวนไทยที่มีความหมายเหมือนหรือคล้ายคลึงกัน แต่สำนวนไทยไม่กล่าวถึงคำบอกอวัยวะ นอกจากนี้ยังมีสำนวนที่มีคำบอกอวัยวะ “ตา” ซึ่งไม่มีสำนวนที่มีความหมายเดียวกันในอีกภาษาหนึ่ง สรุปได้เป็น 2 ประเภท คือ สำนวนจีนที่มีคำบอกอวัยวะ “ตา” ซึ่งไม่มีสำนวนไทยในความหมายเดียวกัน และสำนวนไทยซึ่งมีคำบอกอวัยวะ “ตา” ที่ไม่มีสำนวนจีนในความหมายเดียวกัน

ภาควิชา ภาษาตะวันออก.....
สาขาวิชา ภาษาจีน.....
ปีการศึกษา 2545.....

ลายมือชื่อนิติศ *ณ. ณ.*.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา *ประพิณ มโนชัยวิบูลย์*

4280176222 : MAJOR CHINESE

KEY WORDS : EXPRESSIONS CONTAINING THE WORDS “ EYES ” / “ EYES ” IN CHINESE

WANNIDA THUNGSANG : A COMPARATIVE STUDY OF CHINESE AND THAI

IDIOMATIC EXPRESSIONS CONTAINING THE WORD “ EYES ”. THESIS ADVISOR :

ASSOCIATE PROFESSOR PRAPIN MANOMAIVIBOOL, Ph.D.195 pp. ISBN 974-17-1223-5

The purpose of the study was to compare the use of the word ‘eyes’ in Chinese to Thai idiomatic expressions and to investigate their similarities and differences. The findings of the study indicated that there are certain similarities and differences in using ‘body part’ words in idiomatic expressions of both languages.

The study also revealed that the idiomatic expressions containing the word ‘eyes’ have both denotative and connotative meanings. In addition, the relationship between Thai and Chinese idiomatic expressions can be put into three categories. The first relationship is that both Chinese and Thai idiomatic expressions containing the word ‘eyes’ have identical or similar meanings. Secondly, the meaning of both idiomatic expressions is identical or similar, but Thai idioms contain other ‘body part’ words. The last relationship is that the idiomatic expressions in both languages have identical or similar meanings, but Thai idioms do not contain any ‘body part’ words. An addition is that both Chinese and Thai idiomatic expressions contain the word ‘eyes’; however, their meanings are different. This differences can be divided into two categories; the ones for which the Chinese idiomatic expressions do not have the same meanings as in Thai and the ones of which the Thai idiomatic expressions do not have the same meanings as in Chinese.

Department Eastern Languages
 Field of Study Chinese
 Academic year 2002

Student' signature *Wannida Thungsang*
 Advisor's signature *Prapin Manomai'vibool*

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความช่วยเหลือ และการดูแลอย่างดียิ่งของ รองศาสตราจารย์ ดร.ประพิน มโนมัยวิบูลย์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งท่านได้ให้คำแนะนำ และข้อคิดเห็นต่าง ๆ มากมายที่มีคุณค่ายิ่งต่อการวิจัยด้วยความเมตตาและไม่เห็นแก่ความเหน็ดเหนื่อย ตลอดจนมา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่งในความกรุณาของท่าน จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

อนึ่ง ผู้วิจัยได้รับความกรุณาจากศาสตราจารย์ ผุ่ ฮวยชิง ผู้ให้คำแนะนำวิทยานิพนธ์ ฉบับนี้ในส่วนที่เป็นภาษาจีน และศาสตราจารย์ หยาง เทียนเกอ ซึ่งสละเวลากรุณาตรวจแก้ไข และให้คำแนะนำอันมีประโยชน์ อีกทั้งได้รับความกรุณาจาก ดร.แมรี สารวิทย์ ที่เป็นผู้ให้คำแนะนำ ในส่วนที่เป็นภาษาอังกฤษ ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงด้วย

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณบิดา- มารดา และอาจารย์หวาง เฟิง ซึ่งเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือ ให้คำปรึกษา และให้การสนับสนุนเสมอมาจนสำเร็จการศึกษา

ท้ายนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณทุก ๆ คนที่มีส่วนช่วยเหลือและให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยเสมอมา

สารบัญ

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ในการวิจัย.....	2
สมมติฐาน.....	2
ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย.....	2
ขอบเขตของการวิจัย.....	2
วิธีการนำเสนอ.....	3
วิธีดำเนินการวิจัย.....	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	3
ระบบสัทอักษรที่ใช้ในวิทยานิพนธ์.....	3
2 รูปแบบของสำนวนจีนและสำนวนไทยที่มีคำบอกอวัยวะ.....	6
2.1 สำนวนจีนที่มีคำบอกอวัยวะ.....	6
2.1.1 ลักษณะรูปแบบทั่วไปของสำนวนที่มีคำบอกอวัยวะ.....	6
2.1.1.1 การใช้คำบอกอวัยวะคำเดียวในสำนวน.....	6
2.1.1.1.1 อยู่ในตำแหน่งแรกของสำนวน.....	6
2.1.1.1.2 อยู่ในตำแหน่งที่สองของสำนวน.....	8
2.1.1.1.3 อยู่หน้าตำแหน่งที่สามของสำนวน.....	10
2.1.1.1.4 อยู่ในตำแหน่งที่สี่ของสำนวน.....	11
2.1.1.1.5 อยู่ในตำแหน่งที่ห้าของสำนวน.....	11
2.1.1.1.6 อยู่ในตำแหน่งที่หกของสำนวน.....	12
2.1.1.1.7 อยู่ในตำแหน่งสุดท้ายของสำนวน.....	12
2.1.1.1.8 อยู่ในสำนวนที่มีสองวรรค.....	13

2.1.1.2	การใช้คำบอกอวัยวะสองคำในสำนวน.....	13
2.1.1.2.1	การใช้คำบอกอวัยวะสองคำเรียงชิดกันในสำนวน ที่มีวรรคเดียว.....	14
2.1.1.2.2	การใช้คำบอกอวัยวะสองคำคั่นสลับกับคำอื่น ในสำนวนที่มีวรรคเดียว.....	16
2.1.1.2.3	การใช้คำบอกอวัยวะสองคำในสำนวนที่มีสองวรรค.....	20
2.2	สำนวนไทยที่มีคำบอกอวัยวะ.....	21
2.2.1	ลักษณะรูปแบบทั่วไปของสำนวนไทยที่มีคำบอกอวัยวะ.....	21
2.2.1.1	การใช้คำบอกอวัยวะคำเดียวในสำนวน.....	21
2.2.1.1.1	อยู่ในตำแหน่งแรกของสำนวน.....	21
2.2.1.1.2	อยู่ในตำแหน่งที่สองของสำนวน.....	23
2.2.1.1.3	อยู่ในตำแหน่งที่สามของสำนวน.....	25
2.2.1.1.4	อยู่ในตำแหน่งที่สี่ของสำนวน.....	26
2.2.1.1.5	อยู่ในตำแหน่งที่ห้าของสำนวน.....	26
2.2.1.1.6	อยู่ในตำแหน่งสุดท้ายของสำนวน.....	26
2.2.1.1.7	อยู่ในสำนวนที่มีสองวรรค.....	29
2.2.1.2	การใช้คำบอกอวัยวะสองคำในสำนวน.....	29
2.2.1.2.1	การใช้คำบอกอวัยวะสองคำเรียงชิดกัน ในสำนวนที่มีวรรคเดียว.....	30
2.2.1.2.2	การใช้คำบอกอวัยวะสองคำคั่นสลับกับคำอื่นในสำนวน ที่เป็นวรรคเดียว.....	30
2.2.1.2.3	การใช้คำบอกอวัยวะสองคำในสำนวนที่มีสองวรรค.....	32
3	ความหมายของคำบอกอวัยวะ “ ตา ” ในสำนวนจีนและสำนวนไทย.....	33
3.1	ความหมายของคำบอกอวัยวะ “ ตา ” ในสำนวนจีน.....	34
3.1.1	ความหมายโดยตรง.....	34
3.1.1.1	คำบอกอวัยวะที่มีคำ “ ตา ” คำเดียว.....	34
3.1.1.2	คำบอกอวัยวะ “ ตา ” ที่ใช้คู่กับคำบอกอวัยวะอีกคำ.....	35
3.1.2	ความหมายโดยนัย.....	37

3.1.2.1	ความหมายโดยนัย.....	37
3.1.2.2	ความหมายโดยนัยบางส่วน.....	38
3.1.2.2.1	คำบอกอวัยวะที่มีคำ “ ตา ” คำเดียว.....	38
3.1.2.2.2	คำบอกอวัยวะ “ ตา ” ที่ใช้คู่กับคำบอกอวัยวะอีกคำ.....	49
3.2	ความหมายของคำบอกอวัยวะ “ ตา ” ในสำนวนไทย.....	58
3.2.1	ความหมายโดยตรง.....	58
3.2.1.1	คำบอกอวัยวะที่มี “ ตา ” คำเดียว.....	58
3.2.1.2	คำบอกอวัยวะ “ ตา ” ที่ใช้คู่กับคำบอกอวัยวะอีกคำ.....	59
3.2.2	ความหมายโดยนัย.....	59
3.2.2.1	ความหมายโดยนัย.....	59
3.2.2.1.1	คำบอกอวัยวะที่มีคำ “ ตา ” คำเดียว.....	59
3.2.2.1.2	คำบอกอวัยวะ “ ตา ” ที่ใช้คู่กับคำบอกอวัยวะอีกคำ.....	60
3.2.2.2	ความหมายโดยนัยบางส่วน.....	60
3.2.2.2.1	คำบอกอวัยวะมีคำ “ ตา ” คำเดียว.....	60
3.2.2.2.2	คำบอกอวัยวะ “ ตา ” ที่ใช้คู่กับคำบอกอวัยวะอีกคำ.....	65
4	เปรียบเทียบความหมายของสำนวนจีนที่มีคำบอกอวัยวะ “ ตา ” ซึ่งมีความหมาย เทียบได้กับสำนวนไทย.....	71
4.1	สำนวนจีนและสำนวนไทยที่มีความหมายเหมือนหรือคล้ายคลึงกัน และใช้คำบอกอวัยวะ “ ตา ” เหมือนกัน.....	71
4.2	สำนวนจีนและสำนวนไทยที่มีความหมายเหมือนหรือคล้ายคลึงกัน แต่สำนวนไทยใช้คำบอกอวัยวะชนิดอื่น.....	106
4.3	สำนวนจีนและสำนวนไทยที่มีความหมายเหมือนหรือคล้ายคลึงกัน แต่สำนวนไทยไม่กล่าวถึงคำบอกอวัยวะ.....	115
5	สำนวนที่มีคำบอกอวัยวะ “ ตา ” ซึ่งไม่มีสำนวนที่มีความหมายเดียวกัน ในอีกภาษาหนึ่ง.....	125
5.1	สำนวนจีนซึ่งมีคำบอกอวัยวะ “ ตา ” ที่ไม่มีสำนวนไทย ในความหมายเดียวกัน.....	125

5.2	สำนวนไทยซึ่งมีคำบอกวิยวะ “ ตา ” ที่ไม่มีสำนวนจีน ในความหมายเดียวกัน.....	145
6	สรุปผลการวิจัย.....	153
6.1	รูปแบบสำนวนจีนและสำนวนไทยที่มีคำบอกวิยวะ.....	153
6.1.1	การใช้คำบอกวิยวะคำเดียวในสำนวน.....	153
6.1.2	การใช้คำบอกวิยวะสองคำในสำนวน.....	153
6.2	ความหมายของคำบอกวิยวะ “ ตา ” ในสำนวนจีนและสำนวนไทย.....	154
6.2.1	ความหมายโดยตรง.....	154
6.2.2	ความหมายโดยนัย.....	154
6.3	เปรียบเทียบความหมายของสำนวนจีนที่มีคำบอกวิยวะ “ ตา ” ซึ่งมี ความหมายเทียบได้กับสำนวนไทย.....	155
6.4	สำนวนที่มีคำบอกวิยวะ “ ตา ” ซึ่งไม่มีสำนวนที่มีความหมายเดียวกัน ในอีกภาษาหนึ่ง.....	155
6.5	ข้อเสนอแนะ.....	155
	รายการอ้างอิง.....	158
	ภาคผนวก.....	161
	ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	195